

עמק השבוע

גליון קל

פרשת נצבים-וילך תשפ"ז והימים שסביבותיה

עיונים וביאורים במהות ימי השבוע
מאת הרב ג'ר' ראובן מלך שווארץ שליט"א
מחבר סדרת דוספרים גיעת ראובן, עמקי ראובן, מנחת ראובן ומעיינת ראובן

שנה ג

י"ז אלול יום הראוי להתענות בו משום שבו מתו מוציאי דבת הארץ

הנה בין להב"י ובין להב"ח יש להוסיף דכיון דלומדים מהאי תענית איך לנהוג בחודש אלול, אין רק ללמוד ענין כללי שיש להכין לתשובה, אלא יש גם ללמוד ענין פרטי, דהנה החטא המיוחד שמתו המרגלים מחמתו הוא עון לשון הרע וכדאיתא להדיא במס' ערכין דף ט"ו, וכמש"כ רבינו החפץ חיים זצללה"ה בהקדמה ובפתיחה לספרו. וא"כ יש ללמוד מהתענית דהענין המיוחד שיש לעבוד לתקן בחודש אלול, כהכנה לימים נוראים ותשובה, היינו עון לשון הרע.

ובאמת יש ללמוד דבר זה מהאי תענית אף אם אין ללמוד ממנו הענין דקשה לעשות תשובה ואף אם אין ללמוד הענין שמתענים לתשובה, דעכ"פ יש ללמוד ממנו דבאלול יש להדגיש שמירת הלשון, וזהו הכנה לימים נוראים.

והנה כתיב "מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב", ועיין בספר שמירת הלשון שער הזכירה פרק א' דאיתא וז"ל פירשו המפרשים דמה שאמר הכתוב "החפץ חיים", היינו חיים הנצחיים בעולם הבא, ו"אהב ימים לראות טוב" היינו בעולם הזה, שהוא רק בחינת ימים לגבי חיי הנצח. עכ"ל. והנה מבואר בביאור הגר"א בשו"ע ובעוד מקומות שיש בר"ה "שני דינים", הדין על עוה"ב והדין על עוה"ז, וא"כ האי פסוק מיירי בענין ה"דינים" של ר"ה, והפסוק אומר בהמשך "סור מרע ועשה טוב" שזהו עצה כללית הכולל כל טוב ורע, אבל לפני זה כתיב "נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה", ומבואר כנ"ל דעיקר האופן להכין להדין בחודש אלול הוא על ידי שמירת הלשון.

ופשוט שיש בזה עצה טובה לזכות בדין, דהקב"ה נוהג עמנו מידה במידה, ואם אנו שומרים לשוננו מלהגיד שום דבר רע, גם ב"ד של מעלה לא יתנו להקטגור להגיד עלינו שום דבר רע.

כמוהם לא זכו שתקבל תשובתם משום שלא היתה תשובתם שלימה ויש לנו לדאוג על עצמינו שנזכה לתשובה שלימה. עכ"ל.

לפ"ז נמצא דהאי תענית במיוחד שייכת למהותה דחודש אלול. דהנה מבואר בשו"ע או"ח סי' תקפ"א דבחודש אלול מכינים להימים נוראים, יש שעושים כן על ידי תקיעת שופר ויש שעושים כן על ידי סליחות, אבל הא מיהא מכינים לימים נוראים. והנה אם תשובה היא דבר קל, ולא צריכים להשקיע בה כוחות, לא היינו צריכים הכנה לתשובה, אלא היינו מתחילים לשוב בראש השנה, אבל מכיון שקשה לעשות תשובה, לכן צריכים חודש אלול להכין לתשובה. נמצא דמהותה דחודש אלול היא שמלמדת דקשה לעשות תשובה וצריכים הכנה והשקעה לתשובה. וזהו מהות התענית שמתענים באלול, דיש ללמוד ממיתת המרגלים שזהו קשה לעשות תשובה, ויש להתעורר ממיתת המרגלים והתענית מחמתה שצריכים להכין ולהשקיע לתשובה.

הנה עיי"ש בב"ח בס"י תקפ"א שתיירץ קושיית הב"י באופ"א וז"ל מה שקשה לב"י למה התקינו להתענות ביום זה אדרבה שמחה מיבעי באותו יום דבאבוד רשעים רנה ומה שתיירץ על זה אינו מתקבל אבל לפענ"ד האמת הוא דלפי שכל ישראל נענשו על ידם לפי ששמעו לקולם ונגזרה עליהם גזירה וצרה גדולה שימותו במדבר ועל כן מדרך התשובה קיבלו עליהם להתענות ביום זה לדורות כדי שישימו ללבם העון הגדול ששמעו לקול הרשעים ולא יחזרו עוד לעשות כמעשה הרשעים. עכ"ל. וגם לפ"ז נמצא דהאי תענית במיוחד שייכת למהותה דחודש אלול, דלפ"ז האי תענית במיוחד היא תענית מדרך התשובה, והענין דתענית מדרך התשובה הוא נוגע במיוחד לחודש אלול, דבחודש אלול לבדו יש ענין להתענות בכל החודש משום תשובה כדאיתא בהרבה פוסקים וכו"ל.

עיין בשו"ע או"ח סימן תקפ"א דאיתא וז"ל אלו הימים שאירעו בהם צרות לאבותינו וראוי להתענות בהם וכו', ב"ז באלול מתו מוציאי דבת הארץ. עכ"ל.

[ועיי"ש במ"ב בס"ק ז' דאיתא וז"ל ואף דבתורה משמע כפי מה שאמרו חז"ל שנשתרבב לשונם עד טבורם קודם לזה הזמן י"ל דלא מתו תיכף ונמשך מחלתם עד זה הזמן. עכ"ל.]

ועיין בחת"ס על במדבר פ"ד פל"ז דאיתא וז"ל וימותו האנשים מוציאי דבת הארץ רעה במגפה לפני ה', נראה מיד ביומו התחילו לשונם להשתרבב דאל"ה מ"ט חזרו בהם ישראל והאמינו ויתאבלו ויעפילו לעלות ההרה אלא מפני שראו מכת האנשים ההמה, והנה בשו"ע סי' תקפ"א שמתו י"ז אלול, נמצא מן ח' אב עד י"ז אלול נתיסרו שהוא מכוון מ' יום כימים אשר תרו. עכ"ל.

הנה האי יום, הוא היום היחיד מחודש אלול שהוזכר בהאי רשימה דתעניות. ובאמת הוא היום היחיד שיש מאורע בחודש אלול, דאין שום יום טוב או תענית אחר בחודש אלול.

והנה מהא דזהו המאורע דחודש אלול אפשר דא"ש לומר דהוא נוגע למהות החודש. והדברים צ"ב.

הנה עיי"ש במ"ב בס"ק ח' דאיתא בשם הבית יוסף וז"ל דבת הארץ, וקשה הא כתיב באבוד רשעים רנה, ואפשר דמסתמא שבו ולא זכו שיקובל תשובתם ולכן מתענים. עכ"ל. הנה לפ"ז נמצא דהאי תענית שונה משאר תעניות צדיקים הנ"ל, דבשאר תעניות מתענים משום שאירע מיתת צדיקים או משום שאירע איזה צרה לכלל ישראל, אבל בהאי תענית מתענים על זה שלא נתקבל תשובתם.

ועיין בשו"ת אג"מ או"ח ח"ג סי' י"ד שהוסיף לגבי כוונת הבית יוסף וז"ל כוונת הב"י אולי הוא שמצטערין על הא שלא נקל כל כך לשוב בתשובה שלימה שהרי אנשים גדולים

האם עדיף לומר סליחות בחצות הלילה או אחרי עלות השחר

משוך עליו ביום שנאמר 'יום יצוה' חסדו ובלילה שירה עמי וזה הנקרא עבד ה' כמ"ש כל עבדי ה' העומדים בבית ה' בלילות. עכ"ל.) והנה אם יש בזה שינוי בין הגמ' והשו"ע להזוה"ק, א"כ חזינן דאשמורת וחצות הן שני זמנים חלוקים, וא"כ כשהשו"ע נקט "אשמורת" לגבי סליחות, הכוונה היא דוקא לאשמורת, ולא לחצות, וא"כ שפיר יש לחקור לגבי מי שאינו עושה כהמבואר בשו"ע, ואינו אומר סליחות באשמורת, האם עדיף לומר סליחות בחצות או אחרי עלוה"ש. אבל לפי הגר"א יש ללמוד מתיקון חצות דאף כשהשו"ע נקט אשמורת, גם חצות היא עת רצון באותה דרגא, וא"כ אף דהשו"ע נקט שאומרים סליחות באשמורת, אין זה לאפוקי חצות, דחצות היא אותה סוג עת רצון כאשמורת, וא"כ פשוט דמי שאינו אומר סליחות באשמורת דיאמון בחצות.

[ועיין בביאור הגר"א על השו"ע בסי' תקפ"א דמבואר דהמקור לומר סליחות באשמורת הוא מהגמ' בריש ברכות. וא"כ מבואר כנ"ל שלפי הגר"א דאין עדיפות לומר סליחות באשמורת יותר מחצות, דומיא דתיקון חצות.] הנה כיון שיש מחלוקת בין הפוסקים אם עדיף לומר סליחות בחצות או אחרי עלוה"ש, אפשר דשפיר יש לצרף דברינו למעשה להעדיף לומר סליחות בחצות. וצ"ע למעשה.

דאמצעיתא ואיבעית אימא כולו סוף משמרות קא חשיב וכי תימא אחרונה לא צריך למאי נפקא מינה למיקרי קריאת שמע למאן דגני בבית אפל ולא ידע זמן קריאת שמע אימת כיון דאשה מספרת עם בעלה ותינוק יונק משדי אמו ליקום וליקרי. ועי' במג"א על השו"ע שם בס"ק ד' דאיתא וז"ל המקובלים האריכו בענין תפלת חצות וכו' ובגמרא דילן לתירוצן הראשון דנתן סימן לאמצעיתא דאמצעיתא והיינו חצות משמע דעת רצון הוא ולתירוצן השני לא משמע כן, עכ"ל, אולם עי' באמרי נועם להגר"א בברכות שם דאיתא וז"ל סוף משמרות קא חשיב ר"ל המשמר הראשון והאחרון חושב הסוף שלהם אבל משמר האמצעי קאי כדאמר בתחילה "אמצעיתא דאמצעיתא" ומשום דחצות לילה שהוא עת רצון הוא מפורסם בכל ספרי הקבלה ובוזר על כרח צריך לפרש כן. עכ"ל. (ועי' גם בשו"ע הרב מהדו"ת סי' א' ס"ק ג' דאיתא וז"ל בחצות הלילה וכו' נודע כבר מה שהפליגו במעלה זו בספר הזוהר וכן אמרו בגמרא שחצות לילה הוא עת רצון וכמ"ש ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור וגו' וגם אמרו כל העוסק בתורה בלילה שכינה כנגדו שנאמר קומי רוני בלילה לראש אשמורת שפכי כמים לבך נוכח פני ה' כלומר שכינה שרויה אצלך וראש אשמורת הוא חצות הלילה וכל העוסק בתורה בלילה חוט של חסד

הנה ראיתי דהפוסקים חקרו לגבי מי שאינו אומר סליחות באשמורת, האם עדיף לומר סליחות בחצות הלילה או אחרי עלוה"ש. והנה בגמ' בריש ברכות וברא"ש ובשו"ע או"ח סי' א' איתא דמתחננים על החורבן באשמורת, והאחרונים הביאו דהמקובלים כתבו דמתחננים על החורבן בחצות. והנה יש סוברים שיש בזה איזה סוג מחלוקת בין הזוה"ק למקורות אחרות, ואה"נ להרא"ש והשו"ע הזמן העיקרי להתחנן על החורבן הוא באשמורת וע"פ הזוה"ק הזמן העיקרי להתחנן על החורבן הוא בחצות (ושורש השינוי הוא דהרי כל הייחוד דחצות הוא מחמת המאורעות בחצות ע"פ הסוד). אבל ידוע דהגר"א סובר דלית בזה שום מחלוקת. דעיי"ש בריש ברכות דאיתא דתניא רבי אליעזר אומר שלש משמרות הוי הלילה ועל כל משמר ומשמר יושב הקדוש ברוך הוא ושואג כארי שנאמר ה' ממרום ישאג וממנו קדשו יתן קולו שאוג ישאג על נוה וסימן לדבר משמרה ראשונה חמור נוער שניה כלבים צועקים שלישית תינוק יונק משדי אמו ואשה מספרת עם בעלה מאי קא חשיב רבי אליעזר אי תחלת משמרות קא חשיב תחלת משמרה ראשונה סימנא למה לי אורתא הוא אי סוף משמרות קא חשיב סוף משמרה אחרונה למה לי סימנא יממא הוא אלא חשיב סוף משמרה ראשונה ותחלת משמרה אחרונה ואמצעית

גדר התחלת זמן הסליחות להאשכנזים

באלול כו' ע"כ בקיצור לפ"ז נהגו במדינותינו ביום א' יום בריאת העולם לפי שכ"ה באלול אינו יום מוגבל בחרו יום השבוע וכת' עוד הר"ן שם ומיהו ה"מ כר"א אתאן אבל לר"י הדק"ל ונ"ל שרצה המקום לזכות את ישראל ולדונם בימי רצון כו' ואפשר שמר"ה התחיל הקב"ה לרצות למשה וביה"כ נתרצה לגמרי ובהכי אתי שפיר דנקטינן כר"י ולפ"ז אין מקום לקום בכ"ה באלול כו' ויש מקומות שמקדימין בא' באלול ויש סמך למנהגן לפי שבו התחילו מ' יום כו' כנ"ל, ובזה פליגי המקומות מקומותינו ס"ל כסברא ראשונה וכו"א ומקומות שכ' בש"ע ס"ל כסברא שניה וכו"ל. עכ"ל. הרי מבואר דבעצם יש להאשכנזים להתחיל סליחות ביום בריאת העולם, אלא שבחרו ביום ראשון בשבוע כדי שיהא יום מוגבל.

וזהו מ"ש בגמ' ר"א אומר בתשרי נברא העולם על בריית אדה"ר נאמר שבו נגמר בריית העולם וגרסי' תו התם נמצאת אומר בר"ה נברא אדה"ר שעה ראשונה עלה במחשבה שניה נתייעץ עם מלאכי השרת בג' כנס עפרו בד' גבלו בה' רקמו בו' עשאו גולם בז' זרק בו נשמה בח' הכניסו לג"ע בט' נצטוו בעשירי סרח באחד עשר נידון ב"ב יצא בדימוס א"ל הקב"ה אתה סימן לבניך כשם שעמדת לפני בדין ביום זה ויצאת בדימוס כך עתידין בניך להיות עומדין לפני בדין ביום זה ויוצאין בדימוס וכל זה אימתי בחדש השביעי באחד לחדש ולפ"ז מ"ש בפ"ג כמאן מצלינן האידינא זה היום כו' על יצירת אדה"ר קאמרינן אבל בכ"ה באלול תחלת בריאת העולם היא ולכן נהגו בברצלונא וגלילותיה להשכים באשמורת הבוקר בכ"ה

עיין בשו"ע או"ח ריש סימן תקפ"א דאיתא וז"ל נוהגים לקום באשמורת לומר סליחות ותחנונים מראש חדש אלול ואילך עד יום הכפורים, הג"ה ומנהג בני אשכנז אינו כן, אלא מראש חדש ואילך מתחילין לתקוע אחר התפלה שחרית, ויש מקומות שתוקעין ג"כ ערבית, ועומדים באשמורת לומר סליחות ביום א' שלפני ר"ה, ואם חל ראש השנה ב' או ג', אז מתחילין מיום א' שבוע שלפניו. עכ"ל. ועיי"ש בביאור הגר"א דאיתא וז"ל ס"א נוהגין כו' שהן ימי רצון ימי משה בהר לקבל לוחות האחרונות וכו', ביום א' ז"ל הר"ן בפ"ק דר"ה ויש לשאול למה אדם נידון בר"ה בשלמא שאר דברים כ"א בזמנו נידון דפסח זמן תבואה כו' כמ"ש בגמ' ותי' דבר זה למדנו ממ"ש בפסיקתא בשם ר"א בפ' דרשו ה' בהמצאו בכ"ה באלול נברא העולם

לימוד מיוחד ביום כ"ה אלול [וביום כ"ד אלול]

עיי"ש בסימן תקפ"א בברכי יוסף דאיתא וז"ל בכ"ה אלול נברא העולם וטוב ללמוד פרשת בראשית עד יום אחד, וכן בכל יום עד שביום ר"ה ילמוד פרשת יום הששי שבו נברא העולם. עכ"ל.

ועיין בספר מועד לכל חי סימן י"א סעיף נ' דאיתא וז"ל בכ"ה באלול נברא העולם, וטוב ללמוד פרשת בראשית עד יום ראשון, וכן בכל יום עד שביום ראש השנה ילמוד פרשת יום הששי שבו נברא האדם, ברכי יוסף סימן תקפ"א, וראוי לגבאי הקהלה הקדושה שיצוו לשליח ציבור, דאחר גמר התפילה דכבר אמרו ברכו האחרון, יקרא השליח ציבור בקול רם מתוך החומש פרשת אותו היום כמו שעושים וכו', וליכא משום טירחא דציבורא דהוא דבר מועט מן המועט, ומזכה את הרבים, וראיתי להר"ן דכתב דבברצלונה נוהגים בעבור זה לקום באשמורת בסליחות מיום הזה ואילך, דהוא כ"ה אלול שהתחיל בריאת העולם, וכן כתב בעמודי שמים דף פ' ע"ב יעוין שם, ומי שאין לו כח לקום בכל לילה, לפחות מהיום הזה והלאה יקום כגבור וכארי יתנשא לומר סליחות. עכ"ל.

השייכים למלך בלע בן בעור שמלך כבר מיום י"ח באלול כי בלע בן בעור יצא למלוך ביום זה שהוא בחינת אור הדעת שנכנס בתוך כלי הז"א וביום י"ט אלול לקרוא פסוקים השייכים למלך יובב בן זרח וכן על זה הדרך שבעה ימים כנגד ז' מלכים וביום השביעי להוסיף לקרוא את פסוקים השייכים למלך הדר, ונראה דלא נהגו כן וכו' שתכלית הקריאה הנאמנה הזאת הוא ענין התיקון ולא השבירה ולכן כיון שאור מ"ה שיצא ממצח דא"ק לתקן את שברי ז' מלכי אדום בכ"ד אלול לכן מזכירים בחדא מחתא את כל השתלשלות שהיתה בבחינה רוחנית מזמן שמלך בלע שהיה המלך הראשון עד חנוך בן עכבור שהיה המלך השביעי ותיכף מסמיכים לו את פסוק השייך למלך הדר כדי לידע שהוא בא לתקן את ז' המלכים שקדמו לו אבל לא שז' המלכים שנשברו הם עיקר אלא להראות למי שהוא תיקן לכן נהגו לקרוא את כל פרשת ואלה המלכים דוישלח, עוד ראיתי בספר לשון חכמים חלק א' דף רפ"א ואילך שכתב סדר של אותו היום שינהג בכ"ה אלול שסמוך לבין השמשות של ליל כ"ה יטבול וכו'. עכ"ל.

[ועיין בכף החיים על או"ח סימן תקפ"א ס"ק כ"א דאיתא וז"ל בכ"ה אלול נברא העולם וטוב ללמוד פרשת בראשית עד יום אחד, וכן בכל יום עד שביום ראש השנה ילמוד פרשת יום הששי שבו נברא האדם, מהר"ר ישראל לינגו בכ"י משם ספר מספרים תהלות ה', ברכי יוסף אות י"ט, אלף למטה אות ב', והמנהג דביום כ"ד באלול קורין בפרשת וישלח ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום וכו' עד בת מי זהב, דבהם נרמזו בחינת שבעה מלכים שהיו קודם ששה ימי בראשית כמבואר בעץ חיים, והם בסוד מה שאמרו ז"ל שהיה הקדוש ברוך הוא בונה עולמות ומחריבן, והתחלתן היה ב"ז באלול וגמורם ביום כ"ד וביום כ"ה התחילו ששה ימי בראשית, כמו שכתב בפתח עינים ריש כוונות ראש השנה יעו"ש, ועל כן המנהג דביום כ"ד קורים ואלה המלכים וכו', וביום כ"ה מתחילין לקרות בששת ימי בראשית בכל יום פרשה אחת עד יום ראש השנה שבו קורין פרשת ביום הששי ופרשת ויכלו. עכ"ל. ועיין בספר דברי שלום באו"ח סי' תקפ"א שהביא דברי הכף החיים וכתב וז"ל לכאורה ע"פ האמור היה ראוי יותר לנהוג לקרוא פסוקים

התעוררות ליום כ"ה אלול בכל שנה

תוהו ובוהו הבל וריק, ומתעורר הלב לתשובה, וזהו מנהגנו שמשכימין לסליחות מאז והלאה. עכ"ל.

וכמו אז שנעקר תוהו ובוהו מן העולם, כן בכל כ"ה אלול נעקר קצת התוהו ובוהו, היינו השתדלות גשמית שהיא

עיין בספר שם משמואל בפרשת מקץ שנת תרע"ב דאיתא וז"ל בכל שנה בכ"ה באלול באה התעוררות מחדש,

עוד מאורע שאירע ביום כ"ה אלול

פרי מעלליהם יאכלו, יכלו הימים ביום כ"ה אלול יום טוב הוא לישראל כי הוא יום בריאת עולם כמו שכתב הר"ן בראש השנה שמשום הכי מתחילין להשכים בבוקר באותו היום זה היום תחלת מעשי העולם שנברא בשביל ישראל וגם הוא בתכלית ימי רצון לישראל אף על גב שעדיין לא היה זה ולא ידעו ברור הענין מכל מקום אצטגנונית גדול היתה בלבם. עכ"ל.

הכל תוספת קדושה כי תשעים הוא צד"ק ועוד י"ז גמטריא "טוב" אמרו "לצדיק" כי "טוב" כי פרי מעלליהם יאכלו וזהו עד ק"ז ומכאן ואילך איך לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו, והנה נראה לומר כי עמרם בחזירתו את יוכבד בנשואיה שנית הטיב לראות וחשב ימי עיבורה ט' חדשים ויהיה הלידה בז' סיון וכשיצפון הבן ק"ז ימים להמשיך עליו זכות אבותיו צדיק טוב אשר

עיין בחת"ס על תהילים פכ"ה פ"א דאיתא וז"ל מה דאיתא במזמור (תהלים כ"ה) אליך ה' נפשי אשא יש כל א"ב חוץ מאותיות קב"ו שהוא גמטריא "גיהנם", והענין כי ק"ח לעולם מורה על מדת הדין הקשה כי "חק" הוא מדת הדין זאת חקת התורה דא גזירת אורייתא ומשם יניקת החיצונים ומשום הכי אומות העולם והשטן משיבין על ה"חק", אמנם מאחד עד ק"ז ובכלל

עמק הפרשה

הרה"ג ר' ראובן מלך שווארץ שליט"א

נצבים וילך סדרא אחד

עיין בשו"ע או"ח סימן תכ"ח סעיף ד' דאיתא וז"ל אתם נצבים קודם ר"ה ולכן כשר"ה ביום ב"ג, שיש שתי שבתות בין ר"ה לסוכות, צריכים לחלק נצבים וילך כדי שיקראו וילך בין ר"ה לצום כפור, והאזינו בין צום כפור לסוכות, וסימן ב"ג המלך פת וילך. עכ"ל. ועי' במ"ב ס"ק ו' וז' שביאר וז"ל ביום ב"ג ר"ל שחל יום א' של ר"ה ביום ב' או ביום ג', בג המלך פת וילך פי' המלך היינו ר"ה שאומרים המלך המשפט כשחל ביום ב' או ג' פת וילך מלשון פתות אותה פתים שמחלקים נצבים וילך לשנים. עכ"ל.

הנה לפ"ז משמע דאף דבשאר מקומות שקוראים שתי פרשיות בשבת אחת, הפירוש הוא שקוראים שתי פרשיות נפרדות, הכא שאני, ד"נצבים" ו"וילך" הם בעצם פרשה אחת, ורק כשראש השנה חל ביום ב' או ביום ג' אז מחלקים הפרשה אחת להיות שתי חצאי פרשיות. [ראיתי בהרבה חומשים דבסוף פרשת נצבים כתוב שיש בה מ' פסוקים, ובסוף פרשת וילך כתוב שיש בה ע' פסוקים. ותמוה לכאורה, למה כתוב ע' פסוקים, ולא ל' פסוקים, דזהו מה שיש בפרשת וילך. ולהנ"ל הוא מובן היטב, שבעצם יש ע' פסוקים בהאי פרשה אחת, אלא דלפעמים מחלקים הפרשה לשני חלקים, חלק א' עם מ' פסוקים וחלק א' עם ל' פסוקים.]

הנה הערוך השלחן ועוד מפרשים הביאו המבואר בזה"ק שיש ג"ן פרשיות בתורה, ותמוה הא יש לן נ"ד פרשיות. ולהנ"ל הוא מיושב דכיון ד"נצבים" ו"וילך" הוו פרשה אחת, לכן באמת יש רק ג"ן פרשיות. ובחמלת ד' עלי שוב הראו לי הא דאיתא בבאור הגר"א בפירושו לתיקו"ז וז"ל תלת וחמשין סדרין שנצבים וילך סדרא אחד הוא ולא חלקו אלא להפסיק בין תבא לר"ה כשחל בב"ג. עכ"ל.

הנה עיין באו"ח בהל' קריאת התורה שהמשנה ברורה הביא שיטות שסוברים דאם לא קראו פרשת השבוע צריכים להשלים בשבוע הבא אבל אם לא קראו לשתי שבועות אינם יכולים להשלים שלש פרשיות בשבת שלישית, ועפ"ז כתבו דאם קראו שתי פרשיות בשבת אחת כגון אחרי מות קדושים וכיו"ב, אינם יכולים להשלים בשבוע הבא. הנה לפי הנ"ל לכאורה י"ל דנצבים וילך שאני, דאם לא קראו "נצבים וילך" בשבת אחת אז שפיר יכולים לקרוא שתיהם בהדי האזינו בשבת הבאה.

אולם בשנים שמחלקים נצבים וילך לשני חצאים, ולא קראום בשתי שבתות, יל"ע אם יכולים לקרוא אף נצבים בהדי האזינו בשבת שלישית.

דעת תורה

מנחם ראש הישיבה הגאון רבי דוד פיינשטיין שליט"א

כי לא תִשְׁכַּח מפי זרעו וגו' [ל"א. כ"א]

עיין בפירוש רש"י, וזה לשונו - 'כי לא תִשְׁכַּח מפי זרעו', הרי זו הבטחה לישראל, שאין תורה משתכחת מזרעם לגמרי, עכ"ל.

והנה בגמ' שבת דף קל"ח ע"ב תנו רבנן, כשנכנסו רבותינו לכרם ביבנה, אמרו, עתידה תורה שתשתכח מישראל, שנאמר 'הנה ימים באים נאום השם אלקים, וְהִשְׁלַחְתִּי רֶעִב בָּאָרֶץ, לֹא רֶעִב לֶלֶחֶם, וְלֹא צִמָּא לִמִּים, כִּי אִם לִשְׂמוֹעַ אֶת דְּבַר הַשֵּׁם, וְכִתִּיב 'וְנָעוּ מִיָּם עַד יָם, וּמִצְפּוֹן וְעַד מִזְרָח, יִשׁוּטְטוּ לִבְקֹשׁ אֶת דְּבַר הַשֵּׁם וְלֹא יִמְצְאוּ, דְּבַר הַשֵּׁם, זֶה הִלְכָּה וְכוּ'. וּמֵאִי יִשׁוּטְטוּ לִבְקֹשׁ אֶת דְּבַר הַשֵּׁם, אִמְרוּ, עֵתִידָה אֲשֶׁר שֶׁתִּטּוֹל כֹּכַב שֶׁל תְּרוּמָה, וְתַחֲזֹר בְּבִתִּי כְּנִסְיֹת וּבְבִתִּי מִדְּרָשׁוֹת לִידַע אִם טִמְאָה הִיא וְאִם טְהוֹרָה הִיא, וְאִין מִבֵּין. וּפְרִיךְ, 'אִם טְהוֹרָה הִיא וְאִם טִמְאָה הִיא', בְּהִדְא כְּתִיב בִּיה 'מִכֹּל הָאוֹכֵל אֲשֶׁר יֵאָכֵל'. וּמִשְׁנִי, אֲלֵא לִידַע אִם רָאוּנוּ הִיא וְאִם שְׁנִי הִיא, וְאִין מִבֵּין. וּפְרִיךְ, הֵא נִמִּי מִתְּנִיתִין הִיא, כְּדִתְנֹן, הִשְׁרִץ שֶׁנִּמְצָא בְּתֵנוּרָה, הִפֵּת שֶׁבִּתּוֹכָהּ שְׁנִיָּה, שֶׁהִתְנוֹר תְּחִילָה. וּמִשְׁנִי, מִסִּתְפָּקָא לְהוּ הֵא דִּאִמְר לִיה רַב אֲדָא בַר אֲהֵבָה לִרְבָּא, לִיחֲזִייה הֵא תְנוּרָא כְּמֵאן דְּמִלִּי טִמְאָה, וְתִיּוּ פֶת רָאוּנוּ וְכוּ'. תְּנִיא, רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי אֹמֵר, חֹס וְשִׁלּוּם שֶׁתִּשְׁתַּכַּח תּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר 'כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זֵרַעוּ', אֲלֵא מָה אֲנִי מְקִיִּים 'יִשׁוּטְטוּ לִבְקֹשׁ אֶת דְּבַר הַשֵּׁם וְלֹא יִמְצְאוּ', שֶׁלֹּא יִמְצְאוּ הִלְכָּה בְּרוּרָה וּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּמִקּוֹם אֶחָד, ע"כ.

ואשר לכאורה צ"ע בשיטת רבותינו בכרם ביבנה, דהא באמת מקרא מלא הוא שלא תִשְׁכַּח התורה מפי זרעו, והיכי קאמרי דעתידה תורה שתשתכח מישראל, וישוטטו לבקש דבר הלכה ולא ימצאו.

ונראה דזהו שדקדק רש"י כאן לומר דההבטחה היא שאין תורה משתכחת מזרעם 'לגמרי', והיינו דאף שבאמת עתידים חלקים מן התורה להשתכח מישראל, מכל מקום לא תשתכח התורה מהם לגמרי, וכמבואר בגמ' בשבת שם, שלא ישתכח מהם עצם הדין דטומאת אוכלין, וגם לא ישתכח מהם הדין שהתנוור מטמא את האוכלין, ורק לא ידעו אם הפת שבתנוור נעשית ראשונה או שניה, וזו היא שיטת רבותינו בכרם ביבנה, ורבי שמעון בן יוחאי פליג עליהו וסבירא ליה דההבטחה זו ד'לא תשכח מפי זרעו' נאמר שלא תשתכח התורה כלל, ומה שנאמר שישוטטו לבקש דבר הלכה, היינו רק שלא ימצאו הלכה ברורה ומשנה ברורה במקום אחד.

באופן דנמצא, דפירוש רש"י כאן דההבטחה היא לישראל שאין התורה משתכחת מזרעם, אינו כמו שנראה בפשוטו דהיינו כשיטת רבי שמעון בן יוחאי דיליף מהך קרא ד'חס ושלום שתשתכח תורה מישראל', אלא דרש"י אזיל בשיטת רבותינו בכרם ביבנה ד'עתידה תורה שתשתכח מישראל', ומיישב שיטתם, דאין כוונת הכתוב כאן שלא תשתכח תורה מהם כלל, אלא כוונת הכתוב, דאף כשתשתכח תורה מישראל, מכל מקום לא תשתכח מהם לגמרי.

אותלחופת
עימוד שהופך טקסט ליצירה
otf74041@gmail.com | 05276-74041

הפצה פרסום ושיווק ספרים
י. בלוי
עד הבית

לרכישה מוזלת של ספרי המחבר

במקד ההזמנות של י. בלוי
bloy.co.il • 054-856-40-33
bloyseforim@gmail.com

כמו"כ ניתנת האפשרות לקבל את הספרים בחינם לכוללים, ישיבות ולבתי כנסיות ומדרשות

לפניות, הארות, ולהרשמה לקבלת הגיליון מידי שבוע במייל

ניתן לפנות בכתובת: emekhashavua@gmail.com
או להשאיר הודעה במספר: 516-581-3597 (001)-
או בפקס: 1532-5326259
לתרומות והנצחות אפשר לפנות להנ"ל